Marhavagon a pokol kapuja

Az Élet Menete Alapítvány a közelmúltban a balassagyarmati vasútállomáson is bemutatta vándorkiállítását. A város vezetése, a történelmi testvéregyházak képviselői, a helyi általános és középiskolák tanulóinak csoportjai azon a helyen gyülekeztek, ahonnan 1944. június közepén mintegy kétezer balassagyarmati és környékbeli zsidót hurcoltak el, hogy aztán legtöbbjük sose térjen vissza szülőföldjére, s az auschwitzi krematóriumokban lelje halálát.

A marhavagonban bemutatott megrázó dokumentumok, fényképek a holokauszt tragédiáját próbálják megértetni, főként a fiatalokkal. *Gordon Gábor*, Az Élet Menete Alapítvány elnöke elmondta: 2007. március elseje óta járják az országot. Hetente más és más helyen tárják az emberek szeme elé a több mint hat évtizeddel ezelőtti események szörnyű mementóit. – Balassagyarmat a 33. város, ahol megnézhető a kiállítás, melyet idáig közel 72 000 ember látott. Mindenekelőtt az oktatás, a felvilágosítás akadályozhatja meg az újra lopakodó antiszemitizmus terjedését, a hamis és hazug nézetekre alapozott egyesületek, gárdák létrejöttét, működését – emelte ki az elnök. *Csach Gábor*, Balassagyarmat alpolgármestere kifejtette: a város legalább két okból első szóra az ügy mellé állt. – Először is: semmilyen népet, vallást, bőrszínt nem szabad üldözni, kirekeszteni. Másrészt: Balassagyarmaton élt Magyarország egyik legrégebbi zsidó diaszpórája, amelynek múltja a török előtti időkig nyúlik vissza. Mintegy másfél évszázada még minden harmadik gyermek Mózes-hitű volt Gyarmaton, a zsidó kultúra a város kultúrájának egyik leggazdagabb ága. E marhavagon a pokol kapuja, ahol a legaljasabb módon testesült meg a történelem abszurditása. A gyűlöletkeltésnek, a bűnbakkeresésnek sem akkor, az elembertelenedett időkben, sem semmikor semmi értelme nincs. A világban nyitott szemmel, nyitott szívvel és nyitott értelemmel kell járni – fogalmazott az alpolgármester. Ezután *Verő Tamás* rabbi szólt az emlékezőkhöz. – Próbáljuk meg átérezni a marhavagonokba betereltek, összezsúfoltak sorsát, akik nyomorogva, rettegésben tartva, reménytelenül várták, mi történik velük – mondta a rabbi, akinek héber nyelvű ősi imája a halottak emlékének szólt. *Stella Leontin* római katolikus kanonok azokra az édestestvérekre emlékezett, akiknek Istene, Szentföldje, múltja, prófétái, Tízparancsolata ugyanaz, mint a keresztényeké. – Egy élet is kevés ahhoz, hogy bocsánatot tudjunk kérni. Imádkozzunk, hogy soha többé ne ismétlődhessen meg a borzalom.

Molnár Zsigmond református lelkipásztor Ézsaiás prófétát idézte, majd Jézus Lázárnak mondott szavaival búcsúzott: „Én élek, s ti is élni fogtok." *Bartha István* evangélikus lelkész három, az eseményhez illő zsoltárt olvasott fel, aztán *Forgács János* 81 éves holokauszt-túlélő mesélte el, mi történt vele 1944–45-ben. – Gödöllőn 25 zsidó család élt, nagyjából 120 fővel. A hatvani cukorgyár területére tereltek 1944 júniusában mindnyájunkat, majd Birkenauba vittek minket, marhavagonokban. Apám, anyám, öcsém Auschwitzban halt meg, s amikor 1945. május 1-jén felszabadultam, 16 évesen ott álltam a világban egyedül – emlékezett vissza az idős villamosmérnök, aki a „Soha többé!" parancsával fejezte be beszédét. *Majdán Béla* várostörténész arról a mintegy kétezer balassagyarmati zsidóról emlékezett meg, akiket 1944 júniusában deportáltak. A hajdani helyi zsidó családokat fölidéző fotókat osztott szét a diákság körében, melyek egyikén *Lázár Mihály* korabeli hitközségi elnök éppen unokáját, Lázár Julikát lovagoltatta a térdén. A békés családi idillt megörökítő felvétel néhány hónappal készült az elhurcolás előtt. A tekintélyes hitközség elnöke 58, a kislány 3 éves volt a bevagonírozáskor. A nagypapa és unokája soha többé nem játszhattak már egymással... A rendhagyó esemény megnyitójának végén *Novák Ilona*, a kiállítás megálmodója tárlatvezetést tartott a helyi általános és középiskolás osztályokból megjelent tanulók részére.

Az egybegyűltek között ott volt *Bauer Józsefné* is, a balassagyarmati zsidó hitközség elnökének felesége, aki arról beszélt, hogy édesapja testvérét, *Földes Istvánné Róth Valériát* – aranyat követelve – saját Kossuth utcai házának pincéjében verték félholtra a gettó csendőrei, és egész családját elpusztították Auschwitzban.

Úgy tűnik, a sebek máig sem tudtak még teljesen behegedni...

Szabó Andrea
Nógrád Megyei Hírlap

Százéves Tel-Aviv

בר מצוה

A Nagyfuvaros utcai zsinagógában Áchré mot-Ködosim szombatján bár micvája alkalmából hívták először a tórához *Hollós János* és *Ági* fiát, *Hollós Bálintot*, *Ávráhám ben Jeheszkiélt*. Az ifjú az áldások után a haftarát recitálta hagyományos dallammal. Nagy létszámban megjelentek a barátok, rokonok